ڕەمزی قەزاز و یەکەمین بەرنامەی منداڵانی کورد ... ڕەزا شوان

مامۆستای ڕەوانشاد (ڕەمزی محێدین قەزاز: ١٩١٧ـــ ١٩٧٣) لە بنەماڵەیەکی ناسراوی کورد و کوردستان پەروەر، لە شاری سلێمانی، لە باشووری کوردستان لە دایکبووە.
بە ماوەیەک مامۆستایی کردووە، لە جیهانی وەنەوشەیی پاک و بەتاوانی منداڵانی کورد نزیکبۆتەوە و ئاشنایان بووە، شارەزای زمانی سادە و شیرینیان بووە، لە هیوا و خواست و خەون و خولیا و لە راز و نیازی پاکیان تێگەیشتووە.
مامۆستا ڕەمزی قەزاز، لە ساڵەکانی شەڕی جیهانی دووەمدا، بە دیاری کراویش لە ساڵی (١٩٤٢) دا، لەگەڵ رابەری شیعری نوێی کوردیمان، شاعیری نەمر مامۆستا (عەبدوڵڵا گۆران) و لەگەڵ ڕۆشنبیر و هونەرمەندی ناسراوی نەمرمان مامۆستا (ڕەفیق چالاک) دا، دەچن بۆ شاری (یافا) لە (فەلەستین) بۆ بەڕێوەبردنی رادیۆی کوردی لەو شارەدا، کە لە لایەن ئینگلیزەکانەوە دانرابوو.
مامۆستا ڕەمزی قەزاز، ڕۆشنبیر و نووسەر و راگەیاندکار و هونەردۆستێکی چالاک و ناسراو بوو. مامۆستایەک بوو پڕاوپڕ لە دڵسۆزی و کوردایەتی و کوردستان پەروەری.

ڕەمزی قەزاز لەگەڵ عومەر قەزازی برایدا، یەکەمین کەسن کە لە ساڵی (١٩٤٢) دا، ئامێری پێشاندانی فیلمی سینەمایی هێنایە شاری سلێمانی. کە لە سینەما (سەلاحەدین) لە تەنیشت سینەما سیروانی ئێستاوە بوو پێشاندرا، یەکەمین فیلمیش کە پێشانیان دا فیلمێکی ئەمریکی بوو بە ناوی (گەڕانەوەی فرانگ جیمس) بوو.

مامۆستا ڕەمزی قەزاز، ڕۆشنبیر و نووسەرێکی و میدیاکارێکی ناسرا و لێهاتوو، چەند پەرتووکێکی مێژوویی و چیرۆکی بۆ منداڵانی کورد چاپ کردوون. لەوانەش:
١ــ بزووتنەوەی کورد.
٢ــ داستانی دوو پاڵەوانەکە.
٣ــ فەقێ ئەحمەدی دارەشمانە.

٤ـ گۆڕنەتەڵە ، چیرۆک بۆ منداڵان.
٥ـ راستی و ئازایی ، چیرۆک بۆ منداڵان.

کە بەشی رادیۆی کوردی لە بەغدا لە بەرواری (٢٩/ یانوار/١٩٣٩) دا بوو بە ئیزگەی رادیۆی کوردی لە بەغدا، واتە بوو بە ئیزگەیەکی سەربەخۆی کوردی. کە یەکەمین رادیۆیی کوردی بوو لە هەموو کوردستان دا، رادیۆکەش بە قاسپە قاسپی کەو دەکرایەوە و دادەخرا. یەکەمین بێژەر و یەکەمین بەڕێوەبەری رادیۆی کوردی لە بەغدا خوالێخۆشبوو (کامیل کاکەمین) بوو، کە تا ساڵی (١٩٥٨) ئەو بەڕێوەبەری بوو. هونەرمەندی گەورەش مامۆستا (عەلی مەردان) یەکەمین گۆرانیبێژ بوو کە گۆرانیی لەم رادیۆیەدا تۆمارکرد.. هونەرمەندی نەمریش (رەفیق چالاک) یەکەمین تیپی نواندنی کوردی لەم رادیۆیەدا دامەزراند.. رادیۆی کوردی لە بەغدا، سەرەڕای بڵاوکردنەوەی هەواڵەکانی رۆژانە، رۆڵێکی گرنگیشی هەبوو لە ناساندن و پێشکەوتنی فەرهەنگ و کولتوور وئەدەب و زانست و زانیاری گشتی و لە هونەری هەمەڕەنگەی گۆرانی و موزیکی کوردی دا.
مامۆستا رەمزی قەزاز وەکو کارمەندێکی دڵسۆزی ئیزگەی رادیۆی کوردی لە بەغدا، لەگەڵ هاوڕێکانیدا، وەکوو شانەیەکی کورە هەنگ، دڵسۆزانە هاوکاری یەکتریان دەکرد و، رۆڵێکی بەرچاویان هەبوو لە پێشکەوتن و لە پاراستنی گۆرانی کوردی دا.

بەداخەوە کە لە ساڵی (٢٠٠٣) دا، ئیزگەی رادیۆی کوردی لە بەغدا، لە لایەن فڕۆکەکانی هاوپەیمانانەوە بەردوومان کرا. زۆربەی ئەرشیفەکانی ئەم رادیۆ کوردییەمان سووتان و لەناوچوون.. پێویستە سەرلەنوێ ئەم ئیزگەیە دابمەزرێنرێتەوە.
مامۆستا رەمزی لە ساڵی (١٩٥٨) دا، لە ئیزگەی کوردی رادیۆی بەغدا، بارنامەیەکی بە منداڵان ئامادە و پێشکەش دەکرد.. بەرنامەکەی بە ناوی (باخچەی منداڵان) یا (بەهەشتی منداڵان) بوو، نایەتەوە یادم کە کام ناویان بوو، بە زۆری بە ئەوە دەچم کە (باخچەی منداڵان) بوو. ئەم بەرنامەیە سەر لە بەیانی رۆژانی هەینی بە ماوەی نیو کاتژمێر، بابەتە هەمەڕەنگەکانی بڵاودەکردەوە. مامۆستا رەمزی بە کوردییەکی رەوان و پەتی و ئاسانی نزیک لە زمانی منداڵانەوە بەرنامەکەی دادەڕشت و بە بابەتی بەسوودی هەمەچەشنە دەیڕازاندەوە، بە زمانێکی شیرین و بەچێژێکی خۆشەوە پێشکەشی دەکرد..
دەستپێکی بەرنامەکەشی بەم سروودە خۆشەی منداڵان بوو:

ئەمە منداڵین جوانین .... ئاواتی نیشتمانین
کامەرانین، شادمانین .... کە نەوەی کوردستانین

* * * * * * * * * *.

ڕۆڵەی خاکی پیرۆزین .... بەیەک هەندە بەسۆزین
شەو و ڕۆژ تێدەکۆشین .... بۆ وڵات بە پەرۆشین

لە دوای کۆچکردنی بەهەشتی ڕەمزی قەزاز، مامۆستا (نەژاد شەوقی) لە ساڵانی حەفتاکاندا، هەر لەسەر ڕێبازەکەی مامۆستا ڕەمزی قەزازی نەمر، درێژەی بە ئامادەکردن و پێشکەشکردنی بەرنامەی (باخچەی منداڵان) دا، ئەمیش بە جوانی دەیڕازاندەوە و بە سەرکەوتوویی پێشکەشی دەکرد.

لە دوای ڕێکەوتنامەی (۱۱)ی ئاداری ساڵی (۱۹۷۰) مامۆستا ڕەمزی قەزاز کرایە سەرنووسەری گۆڤاری (برایەتی) کە لە سلێمانی دەردەکرا، دواییش کردیان بە بەڕێوەبەری ڕۆشنبیری کوردی لە بەغدا. لەو ماوەیەدا بەردەوام هاتووچۆی ئیزگەی ڕادیۆی کوردی لە بەغدا دەکرد. تا ئەو کاتەی کۆچی دوایی کرد.. گیانی پاکیان لە دامەنی گردی سەیوان لە شاری سلێمانی بە خاکیان سپارد.

من (نووسەر) لە ساڵی (۱۹۵۸) دا، نۆ ساڵان بووم، یەکێک بووم لە گوێگرەکان و لە هەوادارانی بەرنامەی (باخچەی منداڵان) ی مامۆستا ڕەمزی قەزاز، هەموو بەیانیانێکی ڕۆژانی هەینی بە دیاری ڕادیۆکەمانەوە دادەنیشتم و بە پەرۆشەوە چاوەڕێی پێشکەشکردنی ئەم بەرنامەیەم دەکرد.. جارێکیشیان بووم بە خەڵاتگری (مەتەڵی هەفتە)ی بەرنامەکە. ئەمەش زیاتر بەرنامەکەی لە دەمدا شیرین کرد.. هەر لە ڕێی ئەم بەرنامەیەوە، هۆگری ئەدەب و ڕاگەیاندنی منداڵان بووم.. منیش وەکوو مامۆستا ڕەمزی قەزاز (زۆر خۆم لەو بە پایە بچووکتر دەزانم) سی ساڵ مامۆستا بووم و بەپێی توانام لە بواری پەروەردە و فێرکردن و هاندانی منداڵانی کوردمان بە هاوبەستبوون بە کوردستانی نیشتمانی پیرۆزمان درێغیم نەکرد و خزمەتی منداڵانی کوردم کرد.

لە ساڵی (۱۹۸٤ـــ۱۹۹٤) بە ماوەی دە ساڵی تەواو، بە کەناڵی تەلەفزیۆنی کوردی لە کەرکووک بەرنامەیەکی هەفتانەم بۆ منداڵان

ئامادەدەکرد بە ناوی (جیهانی منداڵان)ەوە، قوتابییە چاوگەشەکانم پێشکەشیان دەکرد.. ئەم بەرنامەیە نیو کاتژمێر بوو، سەر لە بەیانی ڕۆژانی هەینی پێشکەش دەکرا.. بە هەمان سروود (ئێمە منداڵین جوانین) دەستی پێدەکرد و هەر بە هەمان سروود کۆتاییمان بە بەرنامەی جیهانی منداڵان دەهێنا.. بینەرێکی زۆری منداڵانی کوردمان لە هەموو کوردستاندا هەبوو.

مامۆستایەکی هاوڕێم کە مامۆستا (نەژاد شەوقی) وانەی پێوتبوونەوە، وتی ڕۆژێک ماوستا نەژاد شەوقی باسی تۆی کرد و وتی:"ئەو ڕەزا شوانەی کە گوێگرێکی بەرنامەی منداڵانی مامۆستا ڕەمزی قەزاز بوو.. بەڵام لە ئێستادا خۆی بەرنامەی جیهانی منداڵان لە تەلەفزیۆنی کەرکوکدا ئامادە دەکات"

من تا ئەمڕۆ و تا هەتایە، خۆم بە قەرزاری مامۆستا ڕەمزی قەزاز دەزانم، چونکە لە ڕێی بەرنامەکەی ئەوەوە.. هۆگر و ئاشنای ئەدەبیات و ڕاگەیاندنی منداڵانی کورد بووم، تا ئەمڕۆش کۆڵم نەداوە و لەم بوارەدا درێژە بەم خزمەتە پیرۆزە دەدەم.

وەکوو پێزانین و ئەمەکدارییەک، ئەم نووسینەشم بە پێناسینی مامۆستا ڕەمزی قەزاز و ڕۆڵی لە بواری میدیا و خزمەتکردنی ئەدەبی منداڵانی کوردا هەڵنایەوە یاد، هەمیشەش ماندووبوونی بەرز دەنرخێنم، ئەمەش کەمترین شتە لە ئاستی شکۆداری مامۆستا ڕەمزی قەزازی نەمردا. مەبەستیشم لە ناوهێنانی خۆم، وەفاداری و قەرزاریمە بە ئەم مامۆستا نەمرە.. لەوەوە فێربووم کە خزمەتی منداڵانی کوردستان بکەم.

شایەنی باسیشە، کە مامۆستا ڕەمزی قەزاز یەکەمین کەسە کە بەرنامەی بە منداڵانی کوردمان لە ڕادیۆدا ئامادە و پێشکەش کرد.. بەرنامەکەشی درێژترین تەمەنی هەبوو.

هەزاران ڕەحمەت بە رووحی مامۆستا ڕەمزی قەزاز.. جوانترین چەپکە گوڵیش بە سەر گۆڕە پیرۆزەکەی بێت.

(*) بەجگە لە بیرەوەرییەکانی خۆم دەربارەی مامۆستا ڕەمزی قەزاز.. تا ڕادەیەکیش سوودم لەم سەرچاوەیە وەرگرتووە. (عەلی مەردان .. بیرەوەری گەڵای پایز.. ئامادەکردنی : عەبدولقادر عەلی مەردان.. ڕێکخستن و لێکۆڵینەوە : ئەحمەد سەید عەلی بەرزنجی.. هەولێر: ٢٠٠٨)

رەزا شــوان
نەرویــج : ٢٠١٩